

Vrijwillig saneren blijft basis bij stikstofaanpak

Er komt geen generieke korting en daarmee verplichte inkrimping van de veestapel om de stikstofuitstoot terug te dringen. Dat was het positieve nieuws van de kabinetsplannen als reactie op het advies van de commissie-Remkes. Toch blijven er nog veel onduidelijkheden.

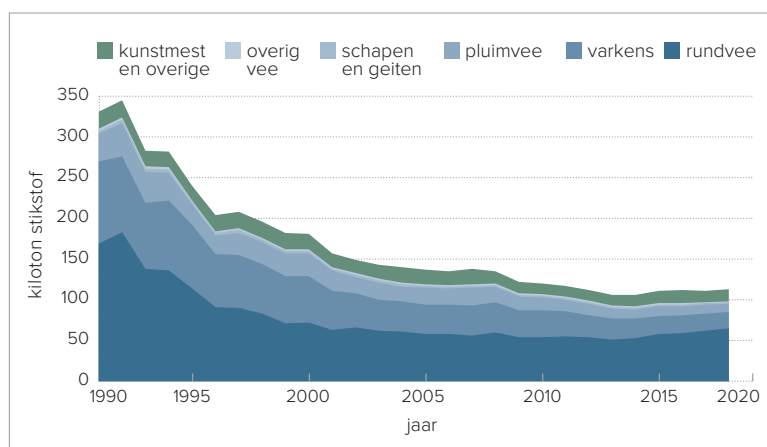
TEKST JAAP VAN DER KNAAP

Vrijwillig saneren van bedrijven blijft de basis bij de stikstofreductie in de veehouderij. 'We zullen geen bedrijven verplichten om te stoppen met hun activiteiten om de stikstofuitstoot te reduceren', zo stelde Schouten in een persbijeenkomst, waarin ze de eerste uitwerkingen van het rapport van het Adviescollege Stikstofproblematiek presenteerde. 'We gaan per regio, per Natura 2000-gebied, onderzoeken welke bedrijven bereid zijn om te stoppen. Bedrijven die willen doorgaan, willen we ondersteunen om maatregelen te nemen om de stikstofuitstoot te verlagen.' Schouten heeft de provincies gevraagd om komende zes maanden te inventariseren welke mogelijkheden er per regio zijn. De minister stelde dat als eerste zogenoemde 'piekbelasters', veebedrijven die veel stikstof uitstoten, in aanmerking komen voor de vrijwillige sanering.

Tweederde minder ammoniakuitstoot sinds 1990

De uitstoot van ammoniak door de landbouw is sinds 1990 met 65 procent gedaald. Dat stelt Compendium voor de Leefomgeving, een database voor milieuzaken. Vooral in de jaren 1990-2000 daalde de uitstoot fors als gevolg van ondergronds mestuitrijden, inkrimping van de veestapel, het overkappen van mestilo's en het verminderen van het eiwitgehalte in rantsoenen. Ondanks dat de Nederlandse landbouwsector de emissies sinds 1990 met tweederde heeft verlaagd, is de intensiteit van ammoniakemissie per hectare landbouwgrond nog 60 kilogram ammoniak en is daarmee de hoogste in de EU.

Figuur 1 – Ammoniakuitstoot sinds 1990 in de veehouderij (bron: Compendium voor de Leefomgeving)

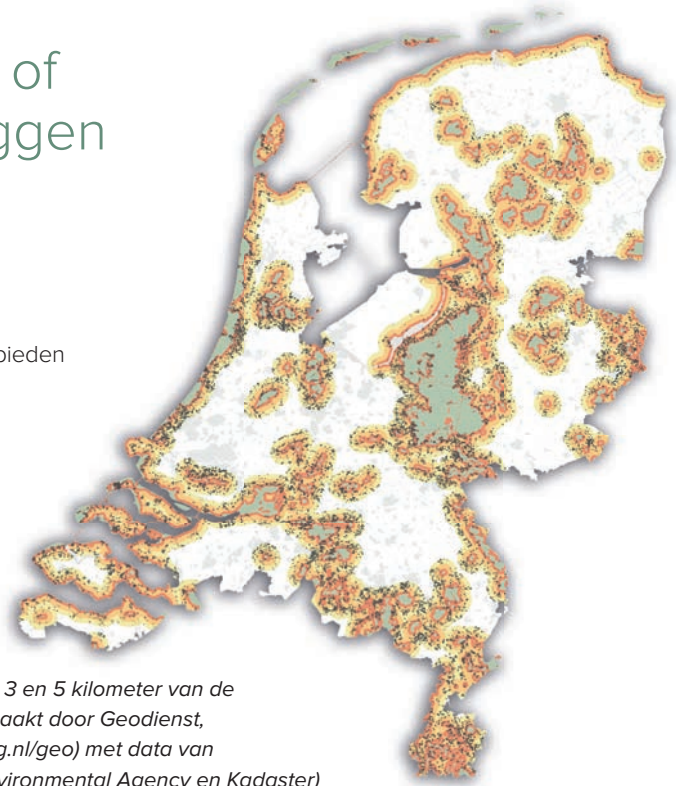
Onbekend hoeveel bedrijven in of vlak bij Natura 2000-gebieden liggen

Hoeveel veebedrijven liggen in of vlak bij de Natura 2000-gebieden? Dat antwoord blijft vooralsnog ongewis, omdat ook niet duidelijk is welke afstand tot het Natura 2000-gebied relevant is voor het nieuwe stikstofbeleid.

De Geodienst van Rijksuniversiteit Groningen (RUG) maakte begin oktober wel een overzicht van de woningen die binnen 1, 3 en 5 kilometer van een Natura 2000-gebied zijn geplaatst. De kaart toont in elk geval aan dat Natura 2000-gebieden grote delen van Gelderland, Overijssel, Noord-Brabant en Zuid-Limburg bestrijken.

Overigens bevat dit kaartje niet alle Natura 2000-gebieden. Zo zijn het Markermeer en de Oostvaardersplassen niet aangemerkt, omdat dit Natura 2000-gebieden zijn met een vogelrichtlijn. De PAS-uitspraak geldt volgens RUG alleen voor de zogenaamde Habitatrichtlijn-gebieden van de Natura 2000-gebieden.

- Habitatrichtlijn-gebieden binnen Natura 2000
- woningen binnen 5 km
- afstand tot Habitatrichtlijn-gebieden
  - 1 km
  - 3 km
  - 5 km

Figuur 2 – Woningen binnen 1, 3 en 5 kilometer van de Habitatrichtlijn-gebieden (gemaakt door Geodienst, Rijksuniversiteit Groningen (rug.nl/geo) met data van OpenStreetMap, European Environmental Agency en Kadaster)

‘Van de 160 Natura 2000-gebieden hebben er 120 een probleem. In gebieden waar geen probleem is, hoeven boeren dus niet te stoppen.’

Nieuwe wetgeving nodig voor salderen

Een gebiedsgerichte aanpak was een van de speerpunten van LTO Nederland bij de gesprekken die Schouten voerde met het adviescollege. De standsorganisatie reageerde in een eerste schriftelijke verklaring dan ook voorzichtig positief, maar bleef ook met veel vragen zitten. Over het salderen van stikstofrechten bijvoorbeeld. Bij de overdracht van stikstofrechten tussen bedrijven, het zogenaamde extern salderen, wil de overheid een afrotingspercentage van 30 procent hanteren.

Ook wil de minister bij het opkopen van de bedrijven de dier- en fosfaatrechten innemen. Daar is volgens haar wel nieuwe wetgeving voor nodig. Om te voorkomen dat bedrijven die vooruitlopen op extern salderen, nu al de dier- en fosfaatrechten gaan verkopen, gaat de overheid 4 oktober 2019 als referentiedatum hanteren. Het aantal dier- en fosfaatrechten dat volgens RVO op deze datum op naam geregistreerd staat, is daarbij leidend. Met andere woorden: via het opkopen van bedrijven en het extern salderen zal niet alleen de stikstofuitstoot, maar ook het aantal runderen uiteindelijk dalen.

Vooralsnog geld uit bestaande middelen

Opvallend is dat een groot deel van de eerste maatregelen van het kabinet vooral gericht is op de landbouw. Dat was ook de kritiek van LTO, die aanhaalde dat de sector sinds 1990 al 65 procent stikstofreductie had behaald (zie kader). Maatregelen voor het verkeer, zoals het stimuleren van elektrisch rijden, bestonden al en zijn zeker geen oplossingen voor de korte termijn. Het verlagen van de maximumsnelheid rondom Natura 2000-

gebieden was ook nog geen hamerstuk: deze maatregel moest eerst verder worden onderzocht. Wat niet kan, volgens de minister, is het beperken of anders inrichten van Natura 2000-gebieden, waarvoor in de landbouwsector ook stemmen opgaan. Volgens het kabinet zijn daarvoor binnen de Europese wetgeving de mogelijkheden te beperkt.

Het vrijwillig saneren van bedrijven kost veel geld. Schouten gaf aan dat eerst gekeken wordt in welke mate de huidige beschikbare middelen toereikend zijn om de warme sanering mogelijk te maken. Ze wees daarbij naar de 180 miljoen euro voor de sanering van varkensbedrijven, de 100 miljoen euro vanuit het Klimaatakkoord alsook naar de 100 miljoen die beschikbaar is om bedrijven uit het veenweidegebied op te kopen. Ze wilde niet ingaan op vragen of dat genoeg zou zijn om de stikstofuitstoot terug te brengen.

Geen duidelijkheid drempelwaarde

Volgens het kabinet kunnen vanaf 11 oktober de eerste vergunningen voor grote projecten weer worden afgegeven, wanneer vooraf is aangetoond dat ze de uitstoot kunnen compenseren. Projecten zonder significant negatieve effecten op de Natura 2000-gebieden kunnen volgens Schouten weer snel op gang komen. Maar zeker is dat het kabinet de komende maanden nog volop actief is met het stikstofdossier.

Voor het einde van het jaar moet bekend zijn of er een drempelwaarde ingevoerd kan worden, waardoor projecten met een minimale stikstofuitstoot weer vergund kunnen worden. Die drempelwaarde is erg relevant voor de landbouwsector om veel bureaucratie over bijvoorbeeld vergunningaanvraag voor weidegang en bemesting te voorkomen. De eerste Kamerbrief met de aangekondigde maatregelen lijkt daarmee nog maar het begin. |